

2023 – 2024
SEZONU
HASAT ÖNÇESİ
GÜNEYDOĞU
ANADOLU VE
AKDENİZ
BÖLGELERİ
ÜRETİM TAHMİNİ,
BULGUR SEKTÖRÜ
DEĞERLENDİRME

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ DURUM DEĞERLENDİRMESİ

İçerik

- Bölgenin Yağış Durumu (Ekim 2023– Nisan 2024)
- Hububat Ekimi ve Üretim Rekolteleleri
- 2024 Sezonundan Beklentiler ve Çözüm Önerileri

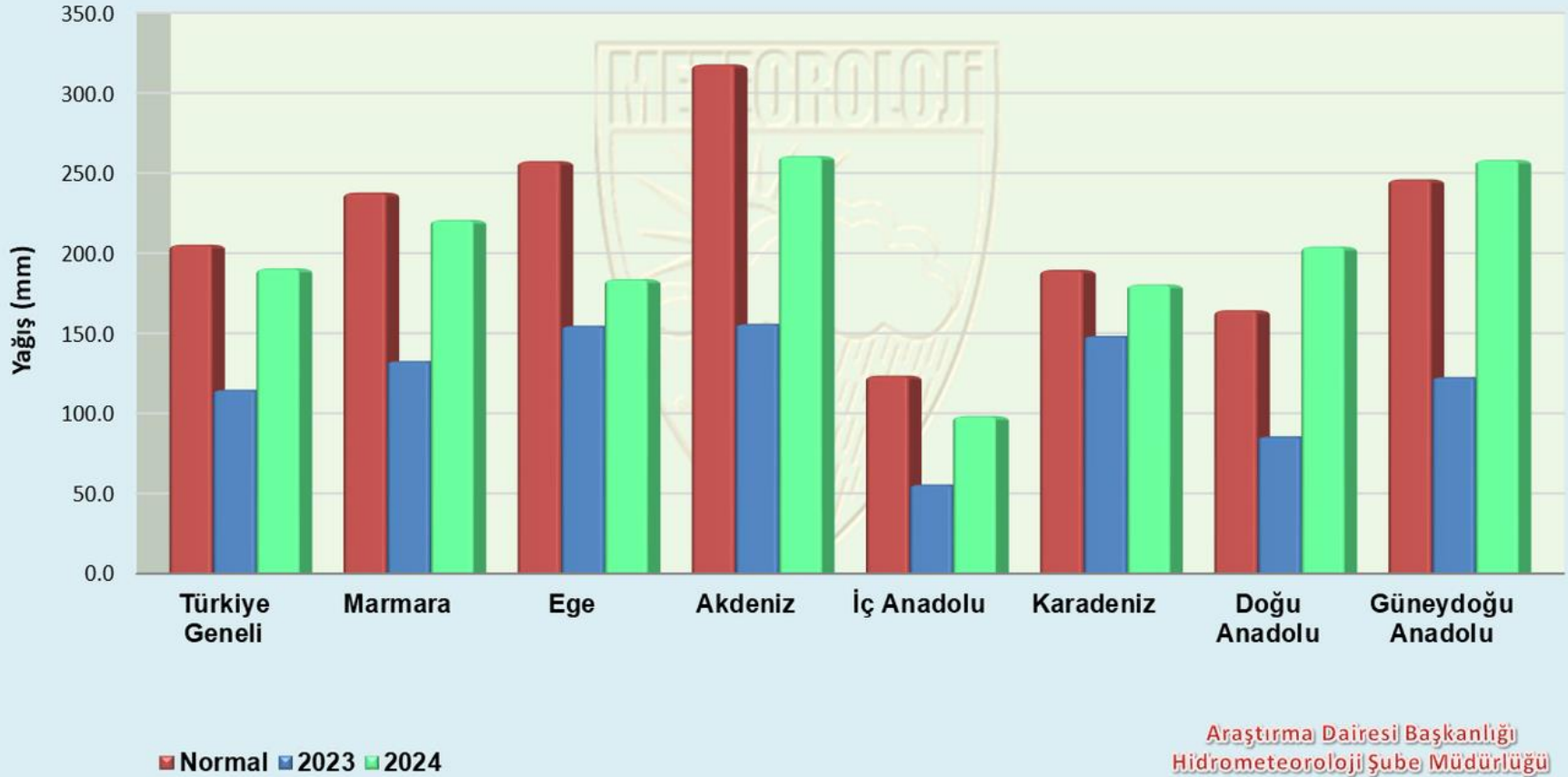
Bölgenin Yağış Durumu

(Ekim 2023 – Nisan 2024)

- Su yılı yağışı 504,7 mm, normali 412,4 mm ve 2023 su yılı yağışı 365,7 mm'dir
- Yağışlarda normaline göre %22, 2023 su yılı yağışlarına göre %38 artış göstermiştir.

2024 KIŞ MEVSİMİ ALANSAL YAĞIŞLARIN NORMALLERİ VE GEÇEN YIL İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Sıcaklık Değerleri

Kasım 2023 ile Nisan 2024 ayları boyunca hava sıcaklıkları mevsim normallerinin üstünde gerçekleşmiş ve bitkinin uyku halinde kalacağı 0 C derece ve altı sıcaklıklar yok denecek kadar az olmuş ve bitki sürekli bir gelişim halinde olmuştur.

Yağışların mevsim normallerinin üstünde gerçekleşmesi ve sürekli uygun sıcaklıklar bitkilerin sapa kalkma, başaklanma sürelerinin kısa sürede gerçekleşmesine ve bitki boyunun yüksek olmasına neden olmuş, kök sistemi ihtiyaç duyulan suyun yüzeyde yeterli olması kök sisteminin yüzeyde kalmasına neden olmuş ve kısa süreli bir sulama ile yatma olayları gerçekleşmiştir.

Nem ve sıcaklık değerleri Sarı Pas hastalığının yoğun olarak görülmesini sağlamış, bununla beraber kök çürüklüğü ve fusarium başak yanıklığı hastalıklarının yoğun olmasına neden olmuş bu nedenle fungusit ilaçların kullanımı daha yüksek oranda olmuştur.

Kök Çürüklüğü/Fusarium başak Yanıklığı

Sarı Pas

Yatma Problemi

Bölgenin Yağış Durumu (Ekim 2023 – Nisan 2024)

	Artma – Azalma Oranı	
Bölgeler	Normale Göre	Geçen Yıla Göre
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	%22 artmış	%38'lik artış gözlenmiştir

Hububat Ekimi ve Üretim Rekolteleri

A) Buğday

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin 2023-2024 sezonunda toplam buğday ekim alanları 12 milyon ile 14 milyon dekar arasındadır.

Buğday üretim miktarları olarak da 3,8 milyon ton ile 4 milyon ton arasında değişmektedir.

Dekara ortalama kuru alanlarda 300-350 kg kg; sulularda 600-700 kg arasında değişmektedir.

Buğday ekim alanları 1. alt bölgede (Suriye ile sınırı olan illerde) %70'ı makarnalık, %30'ı ekmeklik buğday olarak ekilmiştir.

İkinci alt bölgede Mardin ilinin Kuzeyi (Diyarbakır ve Kuzeyi) % 60 makarnalık % 40 Ekmeklik buğday ekilmiştir.

B) Mısır

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2023 - 2024 sezonunda yaklaşık mısır ekim alanı 1 milyon 570 bin dekadır.

Toplamda 2 milyon tonun üzerinde ürün elde edilmektedir. Diyarbakır'da 1. ürün mısır ekiliş alanlarından buğdaya kayış olmuştur. 1. Ürün mısır ekilişi yarı yarıya düşmüştür. Devletin mısır alım fiyatına iyi bir fiyat vermemesi ekilişin buğdaya kaymasına sebep olmuştur.

Ortalama dekara verim 1. üründe 1.400 ile 1.700 kg arasındadır. 2. Ürün mısırdaki ise dekara verim 900 ile 1.100 kg arasındadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin mısır ekim alanı Türkiye'deki toplam mısır ekim alanının %25'sine tekabül etmektedir.

C) Arpa

Arpa'da Yatma

Arpa Yaprak Yanıklığı

Arpada ise 2023 sezonunda serbest piyasadaki fiyatların artmaması ve iç piyasada da talebin düşük olması sebebiyle arpa ekiliş alanlarında azalma gerçekleşmiştir.

Adıyaman, Siirt ve Diyarbakır'ın dağlık kesimlerinde arpa ekilişi gerçekleşmiştir.

Bölgede geçen yılın ortalamasına göre 350 bin ila 450 bin dekar arasında bir ekiliş göze çarpmaktadır.

Verim ise 800 bin ton ile 950 bin ton arasında gerçekleşmiştir.

Dekara ortalama verim 300 ila 350 kg arasındadır.

Verimi sınırlayan faktörler: Yaprak yanıklığı, yatma problemi, kuraklık.

D) Mercimek

Türkiye'nin kırmızı mercimek üretimi yapılan tek bölgesi olan Güneydoğu Anadolu'da mercimek için yıllara göre verim ve üretim gittikçe düşmektedir.

Mercimek ekim alanı 150 ila 200 bin hektar arasında değişmektedir.

Dekara verim 120 ile 180 kg arasında değişmektedir.

Ülkemizde kırmızı mercimek yurt içi kullanımı yıllık 430 bin ton'dur. Ve kişi başı tüketim 4,6 kg'dır

Kırmızı Mercimekte ithalatın artması ve fiyatların cazip olmaması, verimin düşük kalması ve sulanabilir alanlara mercimek ekiminin yapılmaması sebebiyle ekiliş gittikçe azalmaktadır.

Verimi kısıtlayan faktörler : Yabancı ot mücadelesinde etkili ilaçlar yoktur.

Bazı geniş yapraklı otlara etkili ilaçlar çok pahalı olup.

Canavar otu (aşalak bir bitki ve etkili ilaç yok) Kızıltepe ovasında mercimek tarımını engellemektedir. Yağışlı yıllarda yatma ve küflenme.

**“ ÜRÜNLER KALİTE STANDARDI BAKIMINDAN
İSE 1. SIRADA YER ALMAKTADIR. ”**

Rakamlardan da gördüğümüz gibi Güneydoğu Anadolu Bölgesi yüzölçümü ve nüfusunun az olmasına rağmen hububat üretiminde ülkenin ihtiyacının ortalama %15-18'ini üretmektedir.

Türkiye'nin ve hatta dünyanın en kaliteli Makarnalık – Bulgurluk buğday üretimi ile çok önemli bir konumda bulunmaktadır.

Bölgede yıllık 1 milyon 900 bin ton ile 2 milyon 100 bin ton arasında makarnalık buğday üretimi ile Türkiye'deki toplam makarnalık üretiminin %45'ini karşılamaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Makarnalık Buğday Üretim Grafiği

Düzey Adı	Ürün Adı	Yıl	Ekilen Alan	Üretim (Ton)	Verim (KG / Dekar)
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Durum Buğdayı (Kuru)	2024	2.004.080	751.530	375
	Durum Buğdayı (Sulu)	2024	2.073.030	1.348.470	650

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ İLLERE GÖRE LİSANSLI DEPO GRAFİĞİ

Bölge	İl	Kuruluş Kapasitesi	Lisans Kapasitesi
Güneydoğu Anadolu	Adıyaman	53.200	53.200
Güneydoğu Anadolu	Batman	455.900	214.900
Güneydoğu Anadolu	Batman	58.500	38.500
Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır	1.812.450	638.880
Güneydoğu Anadolu	Gaziantep	696.128	340.128
Güneydoğu Anadolu	Mardin	1.821.390	465.590
Güneydoğu Anadolu	Siirt	160.500	60.500
Güneydoğu Anadolu	Şanlıurfa	1.173.629	474.629
Güneydoğu Anadolu	Şırnak	130.000	0
Toplam		6.361.697	2.286.327

Ekim Öncesi Pahalı Yabancı Ot ilacı Kullanılmış Tarla

BÖLGEDEKİ MERCİMEK EKİLEN ARAZİLERİN GÖRÜNTÜSÜ

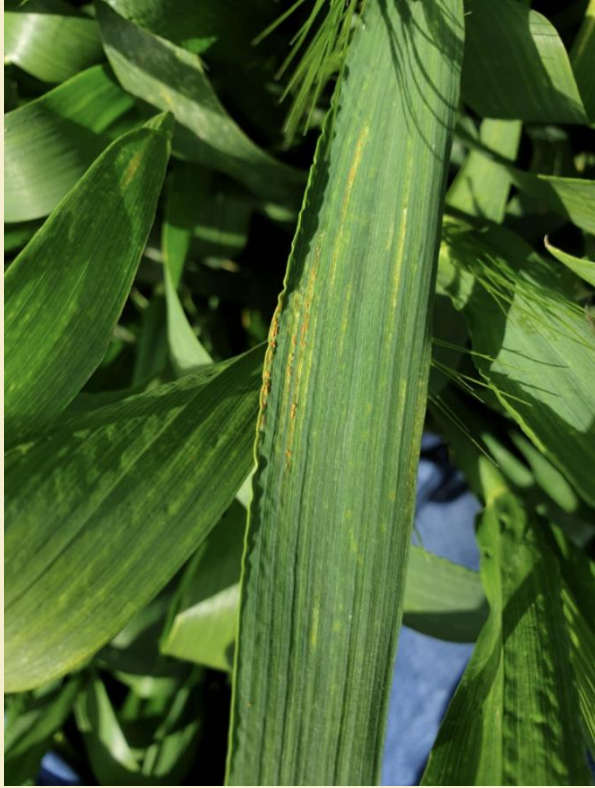
CANAVAR OTU

YABANI HARDAL

SARI PASTAN ETKİLENEN BUĞDAYLARIN GÖRÜNÜMÜ

EKMEKLİK BUĞDAYLARIN AYLARA GÖRE GÖRÜNÜMÜ

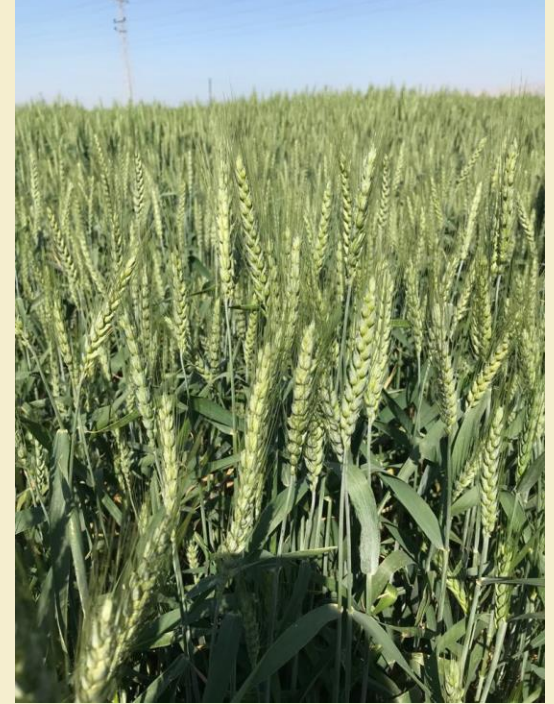
MART

NİSAN

MAYIS

MAKARNALIK BUĞDAYLARIN AYLARA GÖRE GÖRÜNÜMÜ

MART

NİSAN

MAYIS

ARPANIN AYLARA GÖRE GÖRÜNÜMÜ

MART

NİSAN

MAYIS

2024 Sezonundan Beklentiler ve Çözüm Önerileri

Makarnalık Buğdaylar

2023 yılında TMO'nun makarnalık buğday fiyatlarını daha yüksek açıklaması (9 TL) ve ihracatın serbest bırakılmasıyla piyasada kısa zamanda devletin alım fiyatının üstüne çıkmasıyla ve yaklaşık 1,4 milyon ton ihracatın gerçekleşmiş ve ülkemize 600 Milyar dolar döviz girişi olmuştur. Bu sebeple çiftçilerimiz makarnalık buğday ekimine yönelmiştir. Makarnalık buğday ekim alanlarında büyük bir artış sağlanmıştır. Bölge genelinde makarnalık buğdaylar toplam ekiliş alanlarının %70'ine ulaşmıştır. Makarnalık buğdayda hem kaliteli bir ürün hem de iyi bir verim beklemekteyiz.

Ekmeklik Buğdaylar

2023 yılında Rusya'nın üretiminin artması ve fiyatların düşmesi ile dip kapsamında yüksek ithalatın yaşanmasıyla iç piyasadaki ekmeklik buğdaylar üzerinde olumsuz etki yaratmıştır. Bu sebeple uzun süre TMO'nun açıkladığı alım fiyatı olan 8,25 TL nin altında seyretmiştir. Ayrıca bölgemizde Irak'a yapılan un ihracatında parasal akışta sorun yaşanması ve Irak hükümetinin kendi un fabrikalarını kurması Irak pazarımızı zora sokmuş buda bölgemizde ekmeklik buğdaylarının ekilişinde azalmaya sebep olmuştur. Bölgemizde ekmeklik buğdayın toplam ekilişin içindeki payı %30'a düşmüştür.

2023 yılının istatistiklerine bakıp 2024 yılının analizini yapacak olursak;

2023-2024 sezonunda bölgemiz iyi bir yağış yılı yaşamış, yüksek yağıştan dolayı sarı ve kahverengi pas hastalığı için uygun nem ve sıcaklık şartlarının oluşmasına ve bu pas hastalıklarının oluşmasına sebep olmuştur. Ayrıca septoria yaprak lekesi, yaprak biti ve kök çürüklüğü vakalarına rastlanmıştır. Ayrıca yer yer buğdayların yattığı da görülmüştür. Tüm bunlara rağmen kalitede ve verimde bir düşüş beklememekteyiz.

Çözüm Önerileri

1- İklimin gidişatı ile tarımsal uygulamalar zamanlama açısından uyumlu olmalıdır. Bunun için akıllı teknolojilerden yararlanma ve teknik destek çıkma yoluna gidilmelidir. Hastalıkların daha erken çıkabileceği göz önünde bulundurulmak ancak mücadele için yerinde tarla gözlemi ile gereklilik oluşmasına dikkat edilmeli. Teknik destek unutulmamalı, ezbere uygulamalardan kaçınılmalıdır.

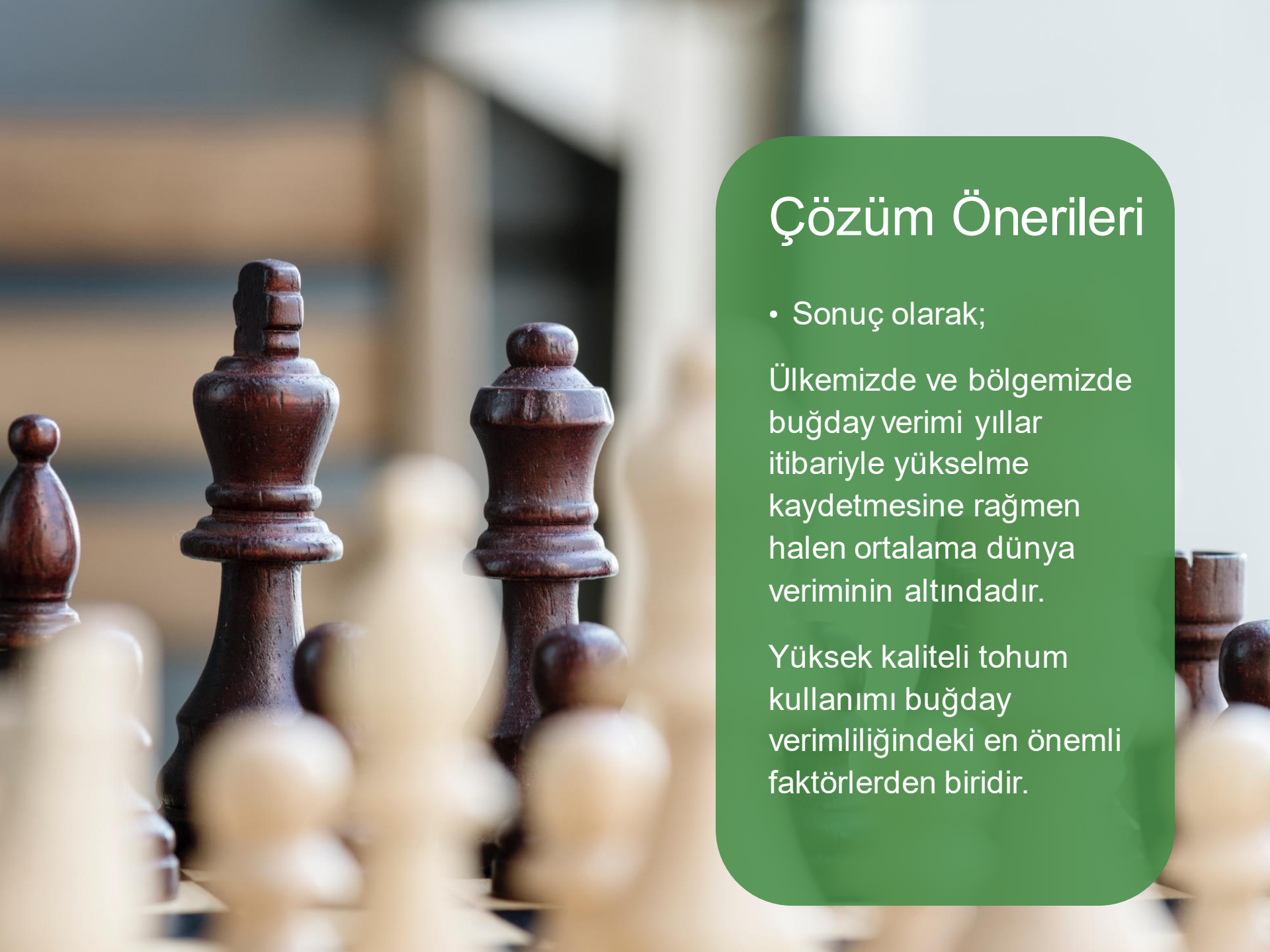
2- Aşırı sulama, gübreleme gibi maliyeti artıran değişik riskler ortaya çıkaran ve çevresel sürdürülebilirliği zorlayan uygulamalardan kaçınılmalıdır. En yüksek verim yerine maliyet, çevre ve gelir dengesini koruyacak optimum verim düzeyi hedeflenmelidir.

3- Ekimde kullanılan tohum miktarı, kullanılan gübre miktarı ve cinsleri, hastalık ve zararlılara karşı kullanılan ilaçların kullanım zamanı ve dozu konusunda teknik eğitimler gereklidir.

Çözüm Önerileri

- 4- Tarım danışmanlığı uygulamasından mutlaka yararlanmalı, çevresel risklere karşı tarım sigortası yaptırılmalıdır.
- 5- ezberler bir kenara bırakılmalı, her yılı ayrı değerlendirmeli ***tarlada daha fazla izimiz ve gözümüz olmalı.*** ***Teknoloji odaklı bir üretimi zorlamalıyız.***

Çözüm Önerileri

- Sonuç olarak;

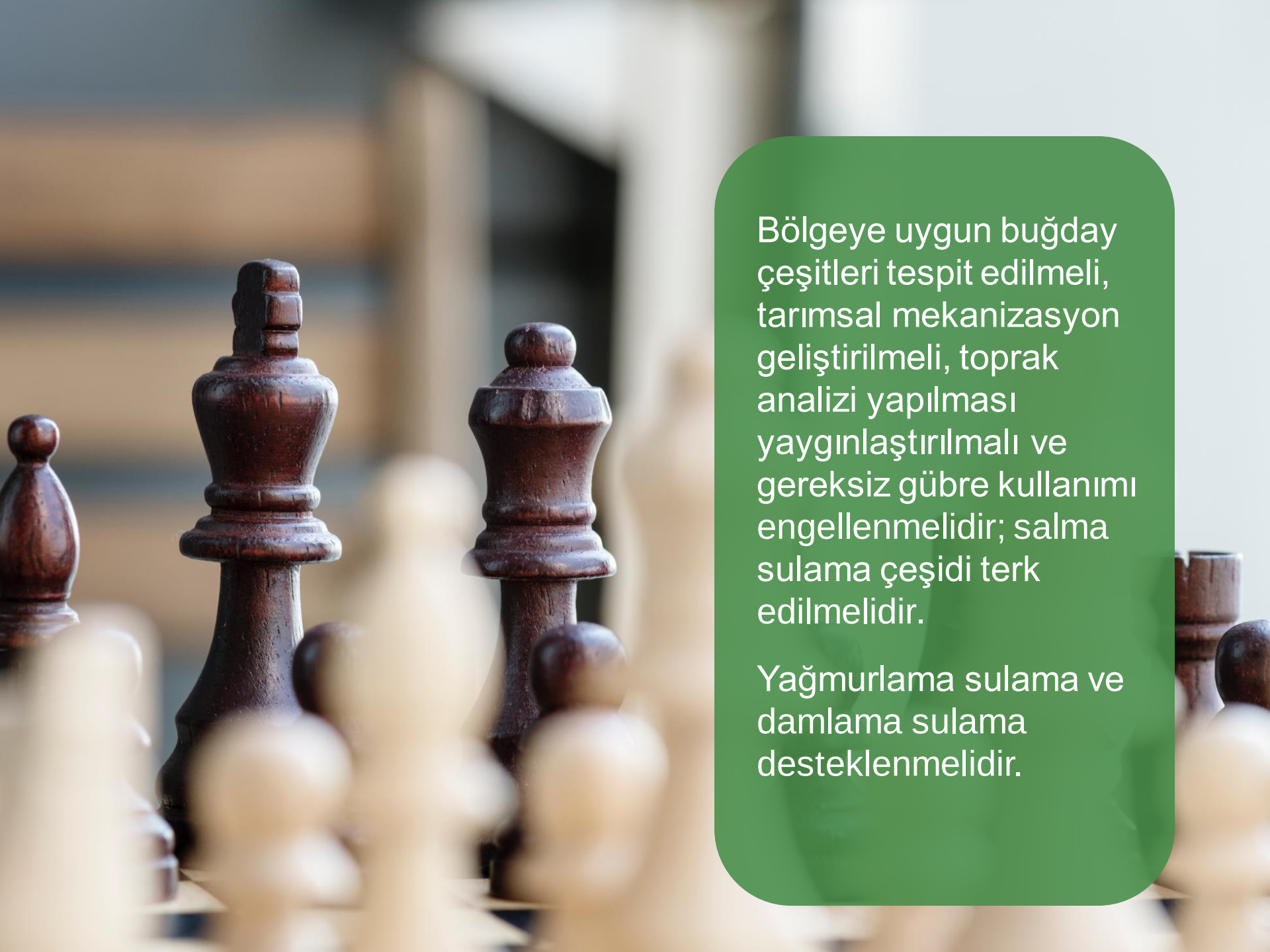
Ülkemizde ve bölgemizde buğday verimi yıllar itibariyle yükselme kaydetmesine rağmen halen ortalama dünya veriminin altındadır.

Yüksek kaliteli tohum kullanımı buğday verimliliğindeki en önemli faktörlerden biridir.

Üreticilerimizin dünya buğday ticaretinde söz sahibi olması için dünya standartlarında kaliteli buğday üretimi doğru sınıflandırma ve doğru fiyat politikası ile gerçekleşir.

Un ihracatımızda kendi buğdayımızı kullanabilecek miktarda ve kalitede buğday üretimine ulaşmamız önem arz etmektedir.

Bölgeye uygun buğday çeşitleri tespit edilmeli, tarımsal mekanizasyon geliştirilmeli, toprak analizi yapılması yaygınlaştırılmalı ve gereksiz gübre kullanımı engellenmelidir; salma sulama çeşidi terk edilmelidir.

Yağmurlama sulama ve damlama sulama desteklenmelidir.

Tarımsal üretimde girdi
maliyetlerinin düşürülmesi
yada devlet tarafından
sübvans edilmesi,

Lisanlı depoculuğun
geliştirilmesi ve
desteklenmesi,

İthalatı değil üretimi
hedefleyen planlı bir
tarımsal üretim politikasının
uygulanması
gerekmektedir.

AKDENİZ BÖLGESİ HUBABAT DURUM DEĞERLENDİRMESİ

İÇERİK

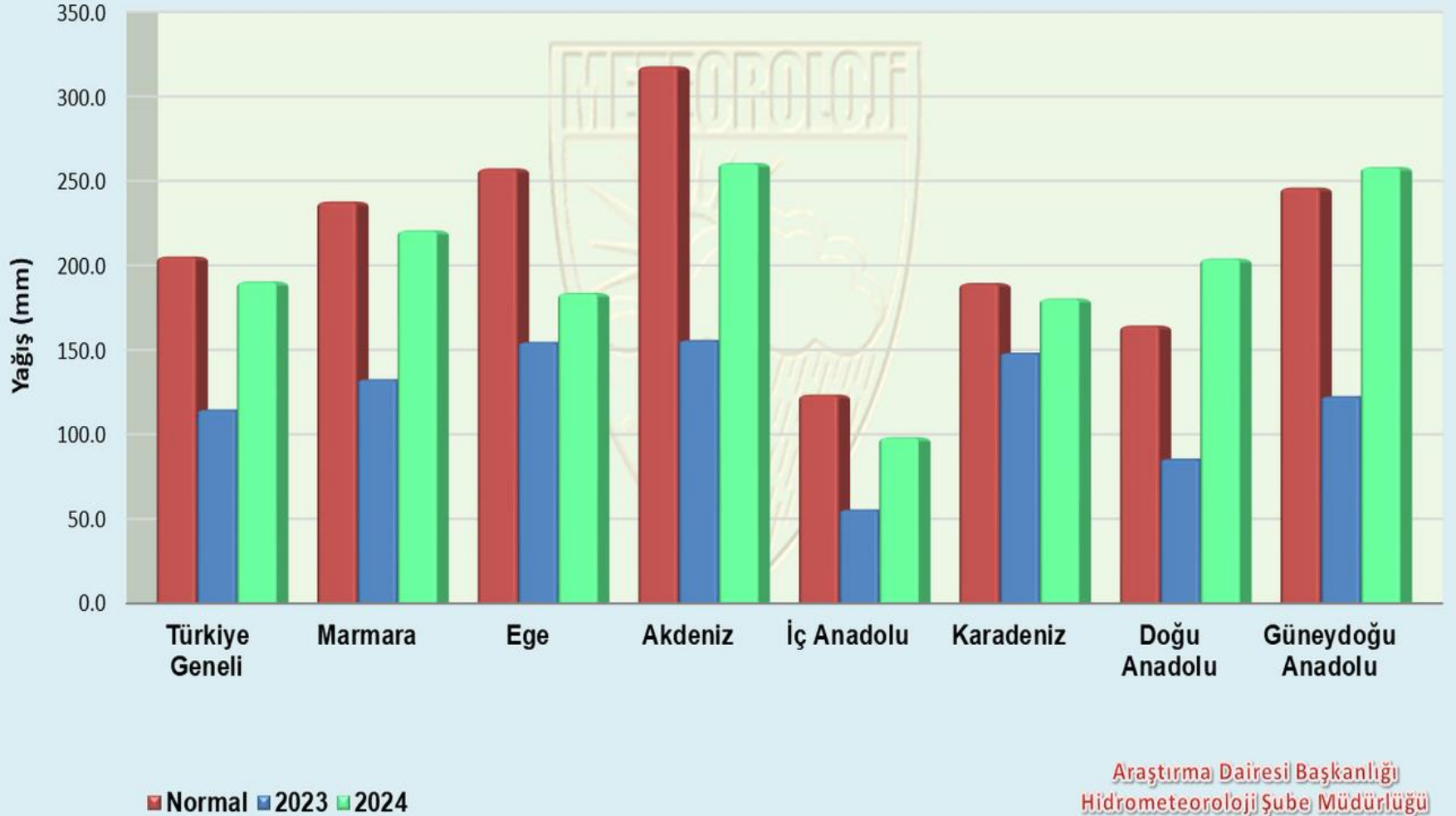
- 1- Bölgenin yağış durumu (Ekim 2023 - Nisan 2024 arası)
- 2- Hububat ekimi ve üretim miktarları
- 3- 2024 sezonundan beklentiler ve çözüm önerileri

BÖLGENİN YAĞIŞ DURUMU (Ekim 2023 – Nisan 2024)

- Su yılı yağışı 462,1 mm normali 512,5 mm ve 2023 su yılı 351,7 mm'dir. Yağışlarda normaline göre %10 azalma, 2023 su yılı yağışlarına göre %31 artma meydana gelmiştir.

2024 KIŞ MEVSİMİ ALANSAL YAĞIŞLARIN NORMALLERİ VE GEÇEN YIL İLE KARŞILAŞTIRILMASI

HUBUBAT EKİMİ VE ÜRETİM MİKTARLARI ANALİZİ

- Geçmiş yıllara göre hava sıcaklığının yüksek seyretmesi nedeniyle hububat Kahramanmaraş'ta başaklanma dönemi tamamlanmış olup dane olum dönemi başlamıştır. Adana'da ise neredeyse hasat zamanı gelmiş sararmış ve hasat'a yaklaşmıştır.
- Bölgede uzun yıllara kıyasla yağış azalışı göller bölgesinde yer alan Isparta ve Burdur çevrelerinde daha yüksek olmuştur. Yüksek sıcaklıkla ilişkili olarak hastalık popülasyonlarında artış göstermiştir.
- Uzun yılların %10 altında gelişme dönemi yağışları da bunlara eklenince rekolte düzeyini olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.
- Ama bununla birlikte buğday ekim alanlarındaki artış payı göz önüne alındığında bölgede buğday rekoltesinin uzun yıllar ortalamasının %2 altında olabileceği ön görülmektedir.

HUBUBAT EKİMİ VE ÜRETİM MİKTARLARI ANALİZİ

- Akdeniz bölgesi buğday ekim alanının 710.000 Hektar olduğunu tahmin ediyoruz. (Yerelden aldığımız bilgilere göre pamuk ekiminden kayışla buğday ekim alanlarının yaklaşık 30.000 Hektar artığı yönünde)
- Yağışlarda azalma, özellikle başaklanma döneminde kendisini göstermekler birlikte üretim düşüşünün bir kısmını ekim alanı artışıyla telafi edeceği beklentisiyle buğday üretiminin uzun yıllar ortalamasına göre %2 azalacağı ön görüşüyle bölgede 2.300.000 ile 2.400.000 ton arasında gerçekleşmesini beklemekteyiz.

AKDENİZ BÖLGESİ İLLERE GÖRE LİSANSLI DEPO GRAFİĞİ

Bölge	İl	Kuruluş Kapasitesi	Lisans Kapasitesi
Akdeniz	Adana	1.826.080	813.030
Akdeniz	Burdur	40.000	0
Akdeniz	Hatay	267.000	124.500
Akdeniz	Kahramanmaraş	649.150	249.450
Akdeniz	Mersin	301.150	110.150
Akdeniz	Osmaniye	200.000	25.700
Toplam		3.283.380	1.322.830

BULGUR SEKTÖRÜ ANALİZİ

BULGUR

- Bulgur, buğdayın temizlenmesi, kaynatılması, kurutulması ve kabuğunun soyularak değişik tipte değirmenlerde öğütülmesi, farklı boyutlardaki taneciklere ayrılması ile elde edilen, sadece su ve buğdaydan oluşan oldukça lezzetli ve besleyici bir gıda maddesidir.
- Dünya’da ilk işlenen gıda maddelerinden biri olan bulgur, devletlerin ordu erzakları arasında yer almıştır.
- Mezopotamya’da doğup dünyada yayılan bulgur, evrensel bir damak tadı olama yolunda ilerlemektedir.
- Bulgurdan yapılan 40’ın üzerinde yemek çeşidi bulunmaktadır.

BULGUR

- Bulgur 'un raf ömrü işlenmiş gıdaların en yükseğidir ve bir çok ürüne göre daha uzundur.
- Hazırlanması kolaydır.
- Kolesterol içermez.
- Glisemik indexi düşüktür.
- Obeziteyi önler.
- Demir açısından zengindir.
- Vegan beslenmeye uygundur.

İri Pilavlık Bulgur

Pilavlık Bulgur

İnce (Midyat) Pilavlık Bulgur

Köftelik Bulgur

Şehriyeli Bulgur

S.Kitel Bulgur

Aşurelik Buğday

ÜLKEMİZDE BULGUR ÜRETİMİ

- Türkiye dünyanın en büyük bulgur üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Türkiye buğdayın lezzetini, sağlığa faydalarını ve mucizelerini tüm dünyaya tanıtmaya misyonunu üstlenmektedir.
- Türkiye’de toplam 98 bulgur fabrikası (üretim tesisi) bulunmaktadır.
- Türkiye’de bilgisayar destekli modern teknolojilere sahip fabrikalarda yılda yurt içinde 1Milyon ton bulgur ve 300 bin tonda ihracatta olmak üzere toplamda 1.300.000 ton bulgur üretilmektedir.
- Ayrıca son yıllarda ülkemizin her noktasına yayılan ve etsiz çiğköfte olarak kırmızı ekmeklikten yapılan bulgur üretimi 50 bin tonu bulmaktadır.
- Toplamda ülkemizde 1.350.000 ton bulgur üretimi bulunmaktadır.

ÜLKEMİZDE BULGUR TÜKETİMİ

- Türkiye’de yıllık bulgur tüketimi ortalama kişi başı 12 kg’dır.
- Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde tüketim daha fazla, batı bölgelerinde ise daha düşüktür.
- Ege ve Marmara bölgelerinde 7-8 kg seviyesindedir. İç Anadolu’da 15 kg seviyesindedir.

BULGUR İHRACATIMIZ

- Yıllık ihracatımız 300.000 tondur. Ve ölkemize yaklaşık 180 Milyon \$ döviz kazandırmaktadır.
- 70'in üzerinde ölkeye bulgur ihracatı yapmaktayız.
- İhracat yaptığımız ilk 10 ölkeler ; Irak, Suriye, Lübnan, Almanya(Avrupa birliği ölkeleri), Libya, Sudan, Somali, mısır ve Ürdün'dür.

Teşekkürler...

Faysal SUN
Bulgur Sanayicileri Derneđi,
Yönetim Kurulu Başkanı